

Jawapan

Bab 4

PBD

4.1 Maksud Tamadun

1. (a) Arab
(b) Yunani
(c) Arab
(d) Inggeris
(e) Melayu
2. (a) Bandar atau kota.
(b) Tanah atau rumah yang didiami oleh masyarakat, tahap kemajuan dan memperoleh kekayaan.
(c) Tahap pembangunan manusia dan organisasi yang dianggap paling maju.
(d) Kawasan, daerah, bandar, kota, kampung dan kawasan yang digunakan untuk bercucuk tanam.
3. (a) *civitas*
(b) kebudayaan
(c) maju
(d) kesenian
(e) *madana*
(f) bercucuk tanam
(g) kemajuan
4. (a) pencapaian
(b) kebendaan
(c) seni bina
(d) percukaian
(e) hasil cipta
(f) kehidupan

PBD

4.2 Konsep Tamadun

5. (a) ✓
(b) ✗
(c) ✓
(d) ✗
(e) ✗
(f) ✗
(g) ✓
6. (a) Tamadun ialah keadaan kehidupan insan bermasyarakat yang telah mencapai taraf kehalusan tatasusila dan kebudayaan yang luhur bagi seluruh masyarakatnya.
(b) Tamadun merujuk kepada suatu sistem masyarakat yang memperkasakan sistem politik, ekonomi, sosial, kesenian dan kebudayaan.
7. (a) masyarakat ; budaya
(b) teknologi ; ekonomi
(c) lahiriah ; kebudayaan
8. (a) Pada pendapat saya, konsep tamadun tidak hanya mementingkan pencapaian dalam bentuk pembandaran atau pembinaan kota tetapi mestilah diiringi dengan pencapaian dalam aspek rohaniah, tatasusila dan moral. Sekiranya manusia hanya mementingkan pencapaian

lahiriah, maka akan lahir manusia yang memiliki akhlak yang buruk dan membentuk masyarakat yang tidak bermoral. Kita hendaklah mementingkan pencapaian lahiriah dan rohaniah supaya menjadi manusia yang berjaya dan memiliki akhlak yang mulia.
(*Mana-mana jawapan yang munasabah*)

- (b) Memiliki akhlak yang buruk.
Mengamalkan perbuatan tidak bermoral.
Kes jenayah dan gejala sosial berleluasa.
Melahirkan masyarakat yang mementingkan diri sendiri.
Menjejaskan kestabilan politik, ekonomi dan sosial negara.
Menempuh zaman kegelapan kerana tiada petunjuk dalam kehidupan.
(*Mana-mana jawapan yang munasabah*)

9. Aktiviti PAK-21 berdasarkan pemerhatian guru.

PBD

4.3 Ciri-ciri Tamadun Awal Dunia

10. (a) Pertanian dan perdagangan
(b) Sistem pemerintahan
(c) Pembentukan bandar
(d) Pengkhususan pekerjaan
(e) Tulisan dan penyimpanan rekod
(f) Teknologi
(g) Organisasi sosial
(h) Agama dan kepercayaan
(i) Kesenian dan kesusasteraan
11. (a) Pembentukan bandar
(b) Tulisan dan penyimpanan rekod
(c) Organisasi sosial
(d) Sistem pemerintahan
(e) Agama dan kepercayaan
(f) Teknologi
(g) Pertanian dan perdagangan
(h) Pengkhususan pekerjaan
(i) Kesenian dan kesusasteraan
12. (a) tersusun
(b) pasar
(c) kota
(d) perparitan
13. (a) Mengurus pemerintahan
(b) Pendeta
(c) Bangsawan dan pendeta
(d) Undang-undang
(e) Menjejaskan sistem ekonomi dan sosial
(f) Bijaksana dan berwawasan
14. (a) Sistem beraja
(b) Bijaksana, cinta akan keamanan, bersikap adil dan bertanggungjawab.
(c) Menjamin kestabilan politik, ekonomi dan sosial masyarakat.

- (d) Keruntuhan tamadun dan masyarakatnya hidup dalam kemunduran.
- (e) Pemimpin berwibawa, keamanan, kemakmuran ekonomi dan hubungan baik dengan kuasa luar.
- (f) Bencana alam, serangan musuh, pemberontakan rakyat, perebutan kuasa dan penjajahan kuasa asing.

15. A – Firaun

B – Wazir, pegawai kanan, golongan agama dan bangsawan

C – Golongan penyalin / penulis

D – Artisan dan karyawan

E – Petani dan buruh

F – Pembantu rumah dan hamba

Praktis Masteri 4

BAHAGIAN >>>A

1. C	2. D	3. D	4. A	5. C
6. A	7. B	8. B	9. D	10. A

BAHAGIAN >>>B

1. (a) (i) Berasal daripada perkataan *civitas* yang bermaksud bandar atau kota. Tahap kemajuan dalam kehidupan masyarakat dicapai dalam bidang kebudayaan, sistem kerajaan, sains dan industri.
- (ii) Disebut *civilisation*, iaitu tahap pembangunan manusia dan organisasi yang dianggap paling maju. Tahap pembangunan tersebut merangkumi pengetahuan, kesenian, kepercayaan, moral, undang-undang, adat dan kebolehan manusia atau organisasi.
- (b) (i) Tanah atau rumah yang didiami oleh masyarakat, tahap kemajuan, dan memperoleh kekayaan.
- (ii) Kawasan, daerah, kota, bandar, kampung dan kawasan yang digunakan untuk bercucuk tanam.
- (iii) Aspek kebendaan dalam kehidupan dan bersifat umum kepada semua manusia.
- (c) Kehidupan manusia berubah adalah untuk membina kehidupan yang lebih baik. Manusia berusaha mendapatkan keselesaan dalam kehidupan. Nilai kreatif dan inovatif manusia menyebabkan manusia menyesuaikan kehidupan mereka dengan alam sekeliling. Kebijaksanaan manusia untuk memanfaatkan sumber alam.
2. (a) (i) Teknologi / Organisasi sosial / Agama dan kepercayaan
- (ii) Pertanian dan perdagangan / Pembentukan bandar / Pengkhususan pekerjaan
- (iii) Tulisan dan penyimpanan rekod / Sistem pemerintahan / Kesenian dan kesusasteraan
- (b) (i) Pusat kegiatan politik.
- (ii) Pusat tumpuan penduduk.
- (iii) Pusat ekonomi dan kebudayaan.

- (c) Jika sistem tulisan tidak wujud, masyarakat tidak dapat mencatat peristiwa penting dan tidak dapat menyimpan rekod. Manusia juga akan menjadi buta huruf dan tidak dapat menyampaikan dan menyebarkan ilmu. Penulisan undang-undang tidak dapat dilakukan dan urusan pentadbiran tidak dapat berjalan lancar.

BAHAGIAN >>>C

1. (a) (i) Kegiatan pertanian dalam tamadun awal telah meningkatkan kehidupan masyarakat. Perkembangan kegiatan pertanian ialah pembinaan saluran, pengenalan kincir air, penciptaan pelbagai peralatan dan pembinaan teres di tanah tinggi.
- (ii) Kerajaan dibentuk untuk menguruskan hal pemerintahan di negara-kota kesan daripada pembentukan bandar. Pada peringkat awal, pendeta mengetuai pemerintahan, kemudiannya diganti oleh raja. Raja yang memerintah negara-kota akan dibantu oleh golongan bangsawan dan pendeta.
- (b) Sistem tulisan wujud kira-kira 5,000 tahun lalu. Pengenalan tulisan membezakan kehidupan Zaman Prasejarah dan sejarah. Manusia mencipta tulisan menggunakan simbol abstrak untuk melahirkan pelbagai idea. Fungsi tulisan adalah untuk menyimpan rekod penting tentang diri dan masyarakat. Tulisan pertama menggunakan simbol gambar atau piktograf.
- (c) Agama menjadi pendorong dan membimbing manusia ke jalan kebenaran. Suruhan dalam agama melahirkan insan yang berpekerti mulia. Larangan dalam ajaran agama mampu membendung tingkah laku negatif. Agama menjadi penenang dan memberikan keseimbangan kepada kehidupan manusia. Agama mengajar manusia tentang nilai moral dan nilai murni dalam kehidupan. Agama melahirkan manusia yang mampu memanfaatkan sumber alam dengan bijaksana.

Fokus KBAT

1. Bandar menjadi pusat pertemuan masyarakat, pusat kegiatan ekonomi, pusat pentadbiran dan pusat ibadat.
2. Bandar yang penuh kehijauan, tenang, tidak sesak, bebas daripada pencemaran, bebas daripada jenayah, penduduknya hidup aman damai dan dilengkapi pelbagai kemudahan.
3. Kos sara hidup yang tinggi, kadar jenayah yang membimbangkan, gejala vandalisme, kegiatan gengster, kesesakan lalu lintas, sikap mementingkan diri, gejala sosial dan banjiriran warga asing.
4. Menanam pokok, menjaga kebersihan, menjalin hubungan baik antara penduduk, dilengkapi kemudahan moden dan diawasi oleh pihak polis.